

GÖRÖMBEI ANDRÁS

1945 – 2013

A Tisza parti Polgáron született 1945. február 5-én. Szüleit meghurcolta a Rákosi rendszer és ez a tapasztalat nagy hatással volt életére, tanulmányaira. Középiskolai tanulmányait a Győri Bencés Gimnáziumban végezte, majd a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett magyar szakos tanári diplomát 1968-ban. 1977-ben védte meg kandidátusi értekezését a csehszlovákiai magyar irodalomról, majd akadémiai doktori disszertációját 1991-ben Nagy László költészetéről.

Mikor vendégünk volt két alkalomkor is a Reménység tavánál, előadásai nálunk is a kisebbségi magyar sorssal foglalkoztak, mind irodalmi, mind általános vonatkozásban. Elgondolkodtató fejtegetései mindig higgadtak, igazságosak és emberségesek voltak. Ezeket mindenkor szerénység jellemezte, annak dacára, hogy tudása és felkészültsége számunkra kiváló alkalmat nyújtottak a szellemi fejlődéshez és magyarságiélményünk gazdagításához. Akik hallgathattuk előadásait, vagy olvashattuk tanulmányait, egy életre szóló többletet kaptunk.

Munkásságát a legmagasabb szinten elismerték kortársai a Magyar Tudományos Akadémia tagságával és a Kossuth-díjjal (2000-ben). De ezt sok más elismerés is előzte és követte, köztük Alföldi-díj és József Attila-díj 1987-ben, Csokonai-díj 1988-ban, Tamási Áron-díj 1997-ben, Arany János-díj 2004-ben, Szilárd Leo-díj, Czine Mihály-díj és Hídverő-díj 2005-ben, és Magyar Örökség-díj 2013-ban.

Publikációi és tanári/professzori szerepe mellett, egyéniségének erkölcsi tartása és példaadása marad mindannyiunk emlékezetében. Amint az egyik Magyarországról érkezett in memoriam-ban olvashattuk: „Tudósként, tanárként, kritikusként csak az értékek érdekelték, az elfogultságokon mindig felül tudott emelkedni. A legszelídebb vitázó, aki elveiből mégsem ad fel egy jottányit sem, miközben nem esik nehezére az övétől eltérő nézet képviselőjét tisztelni. A rendszerváltást előkészítő szellemi körök meghatározó személyisége, aki komoly egzisztenciális kockázatokat vállalva a hetvenes évek elejétől a demokratikus átalakulás híve.”

Egyénisége az igaz ember egyénisége, amit nehéz felismerni, mert legfőbb ismerve az alázat. Ezért mondják rejtőző bölcsnek, rejtőző igaznak, ahogyan Csire Szabolcs írta nem rég elhunyt unitárius lelkész barátjáról, Nagy Ferencről-Feri bácsiról. Azt is hozzátette, hogy „a rejtőző igaz fogalma minden nagyobb vallási hagyományban megtalálható.” Így a „buddhista hagyományban a bódhiszattvák azok a megvilágosodott emberek, akik bár választhatnák a lét körforgásából való kilépést, nem teszik, hanem az emberek között elrejtve vállalják az újabb születéseket, hogy minden lényt a megvilágosodás útján segítsenek.”

Ilyen igaz ember Görömbei András. Bennünket továbbra is tanít, istápol, folytatván mit tett ittjártában, közöttünk, akár Budapesten, Debrecenben vagy a Reménység tavának partján. Nekünk szétszórtságban élő amerikai-magyaroknak mindig segítségünkre volt. Mikor vendég professzorként vagy cserediákként az ő hatáskörébe kerültünk, mindig segített és támogatott, sokszor elrejtőzve, álcázott jelenlétével.

Könyvei Nagy Gáspárról, Sütő Andrásról, Csoóri Sándorról, és Nagy Lászlóról ilyen formában is velünk vannak és maradnak.

Élete sokunknak fontos példaképe lett. És ez az élet rengeteg embert érintett a hajdúböszörményi Bocskai István Gimnáziumtól, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen keresztül, a bécsi és helsinki-i vendég professzorságtól a főszerkesztő-helyettességig a Hitel című folyóiratnál. És nekünk ott a dél-ohioi Reménység tavánál a további küzdelemhez erőt adott és szolidaritást nyújtott. Kedves András, Kedves Andor, nyugodjál békében annak tudatában, hogy példád tovább vezet, lelkesít és biztat!

Ludányi András

In *2014 Itt-Ott Kalendarium*